

Algoritmid Twofish ja Rijndael.
Algoritmid ja nende matemaatilised alused.

Erika Matsak, PhD

Korpus

Olgu K mingi hulk, mis sisaldab vähemalt kaks elementi. Olgu K -s määratud ka kaks arvutustehet, mida tähistatakse kas või pluss- ja korrutusmärgiga (+ ja \cdot).

See tähendab, et "+" seab igale kahele K elemendile x ja y vastavusse ühe kindla K elemendi, mida nimetatakse x ja y summaks ning tähistatakse $x+y$ -ga; samuti seab " \cdot " neile kahele elemendile vastavusse ühe K elemendi, mida nimetatakse x ja y korrutiseks ning tähistatakse $x \cdot y$ -ga (või lihtsamalt xy -ga).

Selline hulk K oma kahe arvutustehtega on **korpus** ehk **kommutatiivne korpus**, kui sellel on kõik järgmised omadused:

- $x+(y+z) = (x+y)+z$ alati (+ assotsiatiivsus ehk ühenduvus)
- K -st leidub selline element 0 , et alati kehtib $0+x = x$
- Igal elemendil x on K -s oma "vastandelement" $-x$ nii, et $-x+x = 0$
- $x+y = y+x$ alati (+ kommutatiivsus ehk vahetuvus)
- $x \cdot (y+z) = x \cdot y + x \cdot z$ alati (distributiivsus ehk jaotuvus)
- $x \cdot (y \cdot z) = (x \cdot y) \cdot z$ alati (\cdot assotsiatiivsus ehk ühenduvus)
- K -st leidub teinegi eriline element 1 nii, et alati kehtib $1 \cdot x = x$
- Igal elemendil x peale 0 -i on K -s oma "pöördelement" x' nii, et $x' \cdot x = 1$
- $x \cdot y = y \cdot x$ alati (\cdot kommutatiivsus ehk vahetuvus)

Korpus $GF(2^8)$

- Galois korpus ehk **Galois field**, ehk $GF(q)$ on lõplik korpus, mille elementide arv on q .
- Iga algarvu p ja naturaalarvu n jaoks eksisteerib lõplik korpus, mille elementide arv on $q=p^n$.
- $GF(2^8)$ on lõplik korpus, mille elementide arv on 2^8 .
- Korpuse elemendid võivad olla esitatud erineval viisil.
- Bait b , mis koosneb bittidest $b_7, b_6, b_5, b_4, b_3, b_2, b_1, b_0$, saab olla esitatud polünoomi kujul koefitsientidega $\{0, 1\}$:
$$b_7x^7 + b_6x^6 + b_5x^5 + b_4x^4 + b_3x^3 + b_2x^2 + b_1x^1 + b_0$$
- Näide: Bait, mis on 16-nd süsteemis '57' (kahendkoodis 01010111) vastab polünoomile
$$x^6 + x^4 + x^2 + x + 1$$

Évariste Galois
(October 25, 1811 –
May 31, 1832)

Korpus GF (2^8). Liitmine

- Kahe polünoomi summa on polünoom, mille koefitsiendid on XOR liidetavate polünoomide koefitsientidest.

Näide: '57' + '83' = 'DA' :

$$(x^6 + x^4 + x^2 + x + 1) + (x^7 + x + 1) = x^7 + x^6 + x^4 + x^2$$

01010111

⊕10000011

= 11010100

Korpus GF (2^8). Korrutamine

- Polünoom $m(x) = x^8 + x^4 + x^3 + x + 1$ on selline polünoom, mis ei oma peale iseenda ning arvu 1 muid jagajaid. Sellele vastab 16-nd süsteemi arv '11B' (kümnendkoodis 283).
- Rijndael kasutab selle korrutamise juures mod arvuks.

Näide: '57' • '83' = 'C1'

$$(x^6 + x^4 + x^2 + x + 1)(x^7 + x + 1) = x^{13} + x^{11} + x^9 + x^8 + x^7 + x^7 + x^5 + x^3 + x^2 + x + x^6 + x^4 + x^2 + x + 1 = x^{13} + x^{11} + x^9 + x^8 + x^6 + x^5 + x^4 + x^3 + 1$$

$$(x^8 + x^4 + x^3 + x + 1)(x^5 + x^3) + x^7 + x^6 + 1 = x^{13} + x^{11} + x^9 + x^8 + x^6 + x^5 + x^4 + x^3 + 1$$

Järelikult,

$$x^{13} + x^{11} + x^9 + x^8 + x^6 + x^5 + x^4 + x^3 + 1 \bmod (x^8 + x^4 + x^3 + x + 1) = x^7 + x^6 + 1$$

Korpus GF (2^8).

Liitmine koefitsientidega

$$a(x) = a_3x^3 + a_2x^2 + a_1x + a_0$$

$$b(x) = b_3x^3 + b_2x^2 + b_1x + b_0$$

Saame liita koefitsiente XOR abil, ehk

$$c(x) = (a_3 \oplus b_3) x^3 + (a_2 \oplus b_2) x^2 + (a_1 \oplus b_1) x^1 + (a_0 \oplus b_0)$$

Korpus $GF(2^8)$.

Korrutamine koefitsientidega

$$a(x) = a_3x^3 + a_2x^2 + a_1x + a_0$$

$$b(x) = b_3x^3 + b_2x^2 + b_1x + b_0$$

$$c(x) = a(x) b(x)$$

$$c(x) = c_6x^6 + c_5x^5 + c_4x^4 + c_3x^3 + c_2x^2 + c_1x + c_0$$

$$c_0 = a_0 \cdot b_0$$

$$c_1 = a_1 \cdot b_0 \oplus a_0 \cdot b_1$$

$$c_2 = a_2 \cdot b_0 \oplus a_1 \cdot b_1 \oplus a_0 \cdot b_2$$

$$c_3 = a_3 \cdot b_0 \oplus a_2 \cdot b_1 \oplus a_1 \cdot b_2 \oplus a_0 \cdot b_3$$

$$c_4 = a_3 \cdot b_1 \oplus a_2 \cdot b_2 \oplus a_1 \cdot b_3$$

$$c_5 = a_3 \cdot b_2 \oplus a_2 \cdot b_3$$

$$c_6 = a_3 \cdot b_3$$

Sellisel kujul ei ole esitatav 4 Baidilise vektorina.

Vajame MOD().

Kasutame selleks

$M(x) = x^4 + 1$, ehk

$x^j \bmod (x^4 + 1) = x^{j \bmod 4}$

Korpus GF (2^8).

Korrutamine koefitsientidega

$$d_0 = a_0 \cdot b_0 \oplus a_3 \cdot b_1 \oplus a_2 \cdot b_2 \oplus a_1 \cdot b_3$$

$$d_1 = a_1 \cdot b_0 \oplus a_0 \cdot b_1 \oplus a_3 \cdot b_2 \oplus a_2 \cdot b_3$$

$$d_2 = a_2 \cdot b_0 \oplus a_1 \cdot b_1 \oplus a_0 \cdot b_2 \oplus a_3 \cdot b_3$$

$$d_3 = a_3 \cdot b_0 \oplus a_2 \cdot b_1 \oplus a_1 \cdot b_2 \oplus a_0 \cdot b_3$$

$$\begin{bmatrix} d_0 \\ d_1 \\ d_2 \\ d_3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_0 & a_3 & a_2 & a_1 \\ a_1 & a_0 & a_3 & a_2 \\ a_2 & a_1 & a_0 & a_3 \\ a_3 & a_2 & a_1 & a_0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} b_0 \\ b_1 \\ b_2 \\ b_3 \end{bmatrix}$$

Algoritm Twofish

- Algoritm Twofish on töötataud välja Blowfish loojaga Bruce Schneier-i poolt koostöös kolleegidega: John Kelsey, Doug Whiting, David Wagner, Chris Hall, ning Niels Ferguson

Bruce Schneier,
1963

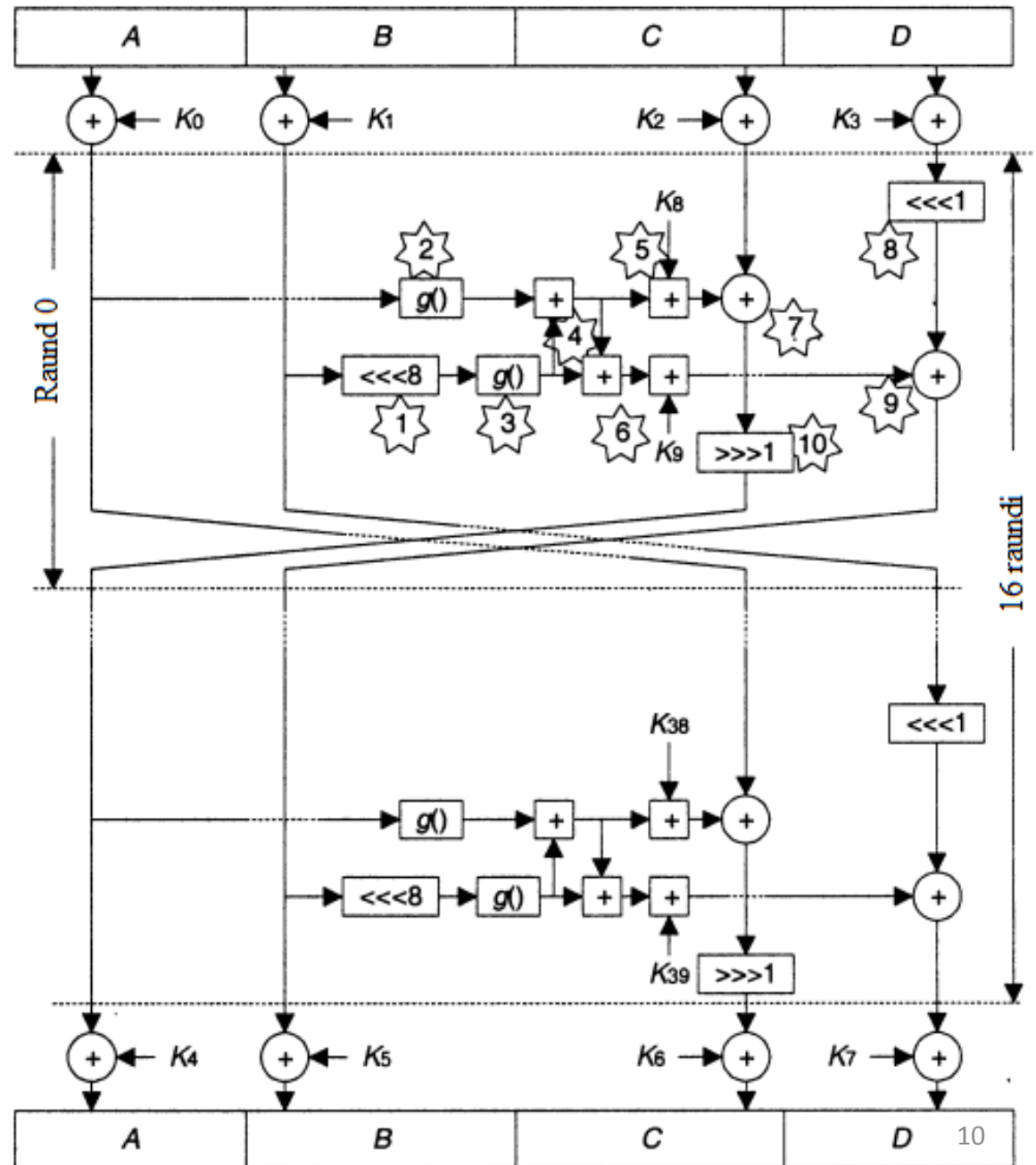
Niels Ferguson
1965

David A. Wagner,
1974

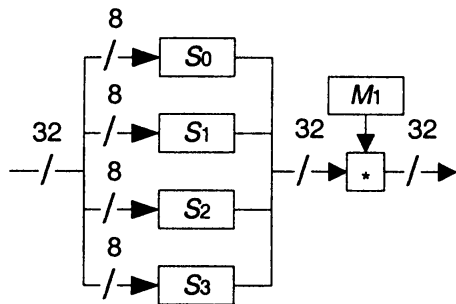
Algorithm Twofish

$B = B \lll 8;$
 $A = g(A);$
 $B = g(B);$
 $A = A + B \bmod 2^{32};$
 $B = A + B \bmod 2^{32};$
 $A = A + K_{2r+8} \bmod 2^{32};$
 $B = B + K_{2r+9} \bmod 2^{32};$
 $C = C \oplus A;$
 $D = D \lll 1;$
 $D = D \oplus B;$
 $C = C \ggg 1.$

Algoritm Twofish, funktsioon g

- Funktsioon g töötleb 32bitist alamplokki järgmiselt:
 - Alamplokk jagatakse neljaks osaks, iga osa 8 bitti.
 - Saadud osad teisendatakse 8x8 S-boxide abil ($S_0 \dots S_3$). S-boxe arvutatakse dünaamiliselt ning nad sõltuvad võtmest.
 - Eelmise sammu tulemust korrutatakse fikseeritud matriksiga M_1 . $q_0 \dots q_3$ on funktsiooni g väljundbitid

$$\begin{pmatrix} g_0 \\ g_1 \\ g_2 \\ g_3 \end{pmatrix} = M_1 * \begin{pmatrix} s_0 \\ s_1 \\ s_2 \\ s_3 \end{pmatrix},$$

M_1 :

01	EF	5B	5B
5B	EF	EF	01
EF	5B	01	EF
EF	01	EF	5B

Korrutamine toimub 2^8 korpuses, kus mod on $x^8 + x^4 + x^3 + x + 1$

Algoritm Twofish, funktsioon g

1	239	91	91
91	239	239	1
239	91	1	239
239	1	239	91

 \times

S_0
S_1
S_2
S_3

 $=$

$1xS_0 \oplus 239xS_1 \oplus 91xS_2 \oplus 91xS_3$
$91xS_0 \oplus 239xS_1 \oplus 239xS_2 \oplus 1xS_3$
$239xS_0 \oplus 91xS_1 \oplus 1xS_2 \oplus 239xS_3$
$239xS_0 \oplus 1xS_1 \oplus 239xS_2 \oplus 91xS_3$

Korrutamine toimub korpuses $GF(2^8)$

Algoritm Twofish, võtmete laiendus

- Tulemuseks peame saama 40 alamvõtit, iga alamvõtme suurus on 32bitti. Seejärel peame alamvõtmete alusel arvutama S-boxe.
- Twofish kasutab võtit suvalise pikkusega kuni 256 bitti (kaasa-arvatud).
- Kõigepealt “pikendatakse” võtit 0-dega kuni standardse pikkuseni 128, 192 või 256 bitti.
- Arvutatakse $k=N/64$, kus N on “pikendatud” võtme suurus bittides, ehk 2,3 või 4.
- Võtit esitatakse Baitide massiivina $m_0 \dots m_{8k-1}$, mille pikkus on $8 \cdot k$; samuti massiivina $M_0 \dots M_{2k-1}$, milles on $2 \cdot k$ 32bitist sõna.

$$M_i = \sum_{j=0}^3 m_{(4i+j)} \cdot 2^{8j} \quad i = 0, \dots, 2k - 1$$

Algorithm Twofish, võtmete laiendus

$$M_e = (M_0, M_2, \dots, M_{2k-2});$$

$$M_o = (M_1, M_3, \dots, M_{2k-1});$$

$$V = (V_{k-1}, V_{k-2}, \dots, V_0),$$

$$V_i = \sum_{j=0}^3 v_{i,j} * 2^{8j};$$

M_2 :

01	A4	55	87	5A	58	DB	9E
A4	56	82	F3	1E	C6	68	E5
02	A1	FC	C1	47	AE	3D	19
A4	55	87	5A	58	DB	9E	03

$$\begin{pmatrix} v_{i,0} \\ v_{i,1} \\ v_{i,2} \\ v_{i,3} \end{pmatrix} = M_2 * \begin{pmatrix} m_{8i} \\ m_{8i+1} \\ m_{8i+2} \\ m_{8i+3} \\ m_{8i+4} \\ m_{8i+5} \\ m_{8i+6} \\ m_{8i+7} \end{pmatrix}.$$

Algoritm Twofish, võtmete laiendus

- Alamvõtmed $k_0 \dots k_{39}$ arvutatakse M_0 ja M_e massiivide abil.

$$k_{2i} = A_i + B_i \bmod 2^{32};$$

$$k_{2i+1} = (A_i + 2B_i \bmod 2^{32}) \lll 9,$$

Kus $i = 0..19$, ning A_i ja B_i on vahetulemused, mida arvutatakse järgnevalt:

$$A_i = h(2i\rho, M_e);$$

$$B_i = h((2i + 1)\rho, M_o) \lll 8.$$

Konstant ρ :

$$\rho = 2^{24} + 2^{16} + 2^8 + 1,$$

Funktsioon h vajab põhjaliku kirjeldust

Algoritm Twofish, võtmete laiendus, funktsioon h

Samm 1. Sisendsõna (32-bitt) jagatakse neljaks 8-bitiseks osaks, iga osa töödeldakse teisendusega q_0 või q_1 . Tulemus ühendatakse 32 bitiseks sõnaks ning liidetakse kokku massiivi M_e kolmanda sõnaga. Antud samm jääb tegemata, kui $k < 4$, ehk $k=2$ või $k=3$.

Samm2. Eelmise sammu tulemus või sisendsõna jagatakse neljaks 8 bitiseks osaks. Analoogselt eelmisele sammule töödeldakse q_0 või q_1 (selle sammu jaoks on uued q_0 ja q_1). Seejärel tulemus liidetakse massiivi M_e teise sõnaga. Antud samm jääb tegemata kui $k=2$.

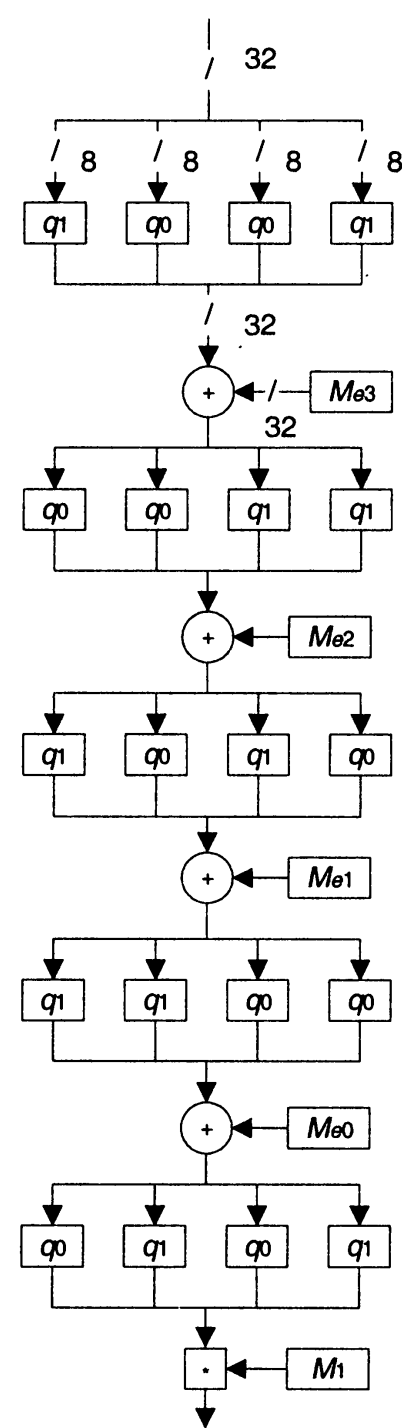
Samm 3 ja 4. Analoogselt sammudele 1 ja 2.

Samm 5. Peale viimast teisendust q_0 , q_1 abil, teostatakse järgmine teisendus:

y_i on tulemused q teisendustest

$$\begin{pmatrix} h_0 \\ h_1 \\ h_2 \\ h_3 \end{pmatrix} = M_1 * \begin{pmatrix} y_0 \\ y_1 \\ y_2 \\ y_3 \end{pmatrix};$$

$$H = \sum_{i=0}^3 h_i * 2^{8i},$$

Algoritm Twofish, võtmete laiendus

Teisendus q .

Olgu x –teisenduse sisendsõna, y -väljundsõna

$$a_0 = \lfloor x/16 \rfloor;$$

$$b_0 = x \bmod 16;$$

$$a_1 = a_0 \oplus b_0;$$

$$b_1 = a_0 \oplus (b_0 \ggg_4 1) \oplus 8a_0 \bmod 16;$$

$$a_2 = t_0(a_1);$$

$$b_2 = t_1(b_1);$$

$$a_3 = a_2 \oplus b_2;$$

$$b_3 = a_2 \oplus (b_2 \ggg_4 1) \oplus 8a_2 \bmod 16;$$

$$a_4 = t_2(a_3);$$

$$b_4 = t_3(b_3);$$

$$y = 16b_4 + a_4,$$

Näks ehk nibble (inglise keeles nibble, nybble) on infoühik, mis sisaldab neli bitti.

Algoritm Twofish, võtmete laiendus

t_i arvutus q_0 jaoks

t_0	8	1	7	D	6	F	3	2	0	B	5	9	E	C	A	4
t_1	E	C	B	8	1	2	3	5	F	4	A	6	7	0	9	D
t_2	B	A	5	E	6	D	9	0	C	8	F	3	2	4	7	1
t_3	D	7	F	4	1	2	6	E	9	B	3	0	8	5	C	A

t_i arvutus q_1 jaoks

t_0	2	8	B	D	F	7	6	E	3	1	9	4	0	A	C	5
t_1	1	E	2	B	4	C	3	7	6	D	A	5	F	9	0	8
t_2	4	C	7	5	1	6	9	A	0	E	D	8	2	B	3	F
t_3	B	9	5	1	C	3	D	E	6	4	7	F	2	0	8	A

Algoritm Twofish, S-Boxid

- S arvutatakse samuti võtmest,
- Võib öelda, et reaalselt funktsiooni g asemel kasutatakse funktsiooni h , ehk $g(X) = h(X; S)$
- S_i osad arvutatakse samamoodi kui q_i .

Algoritm Twofish. Plussid ja miinused

Plussid	Miinused
<p data-bbox="40 411 962 619">Efektiivselt realiseeritav riistvaraliselt, samuti siis kui ressursid on piiratud</p> <p data-bbox="40 711 962 848">Šifreerimine ja dešifreerimine samalaadse realisatsiooniga</p> <p data-bbox="40 945 962 1153">Parim finalistidest võtmete laiendamise “jooksva” režiimi tasemel</p> <p data-bbox="40 1250 962 1373">On võimalik optimeerida konkreetsetele eesmärkidele</p>	<p data-bbox="967 411 1889 534">Keeruline ülesehitus raskendab analüüsi</p> <p data-bbox="967 639 1889 762">Keeruline ja aeglane võtme laiendus</p> <p data-bbox="967 868 1889 919">Raske kaitsta rünnete eest</p> <p data-bbox="967 1025 1889 1219">Protsesside paralleelne kasutamine on realiseeritav piirangutega</p>

AES= Rijndael

- Algoritm on esitatud Joan Daemen'i (Proton World International) ja Vincent Rijmen'i (Katholieke Universiteit Leuven) poolt.
- Kasutab andmete plokki kui kahemõõtmelist Baitide 4x4 massiivi (vajadusel ka 4x6 ja 4x8)
- Baite vaadeldakse kui lõpliku korpuse $GF(2^8)$ elemente .
- Kõik operatsioonid teostatakse massiivi siseselt ning samuti tulpade ja ridade siseselt.
- Kõik teisendused šifris omavad ranget matemaatilist alust.

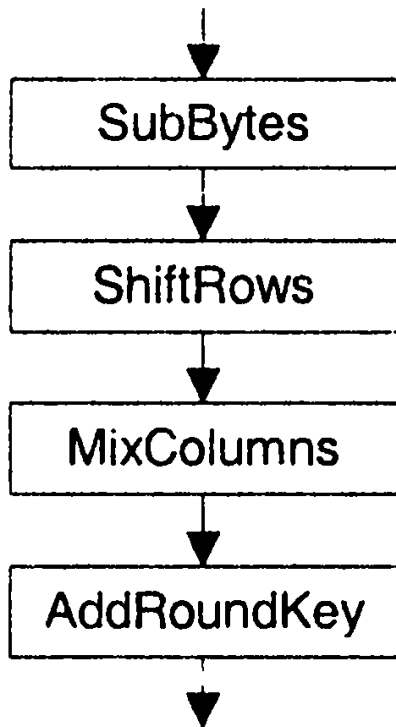
Joan Daemen,
1965

Vincent Rijmen,
1970

Algoritm Rijndael

Igas raundis teostatakse järgmisi teisendusi:

Võtme suurus bittides	Raundide arv
128	10
192	12
256	14

AES-128

AES-192

AES-256

$W_{4r} \dots W_{4r+3}$

Raundide arv saab olla 10 kuni 14, sõltuvalt võtme pikkusest

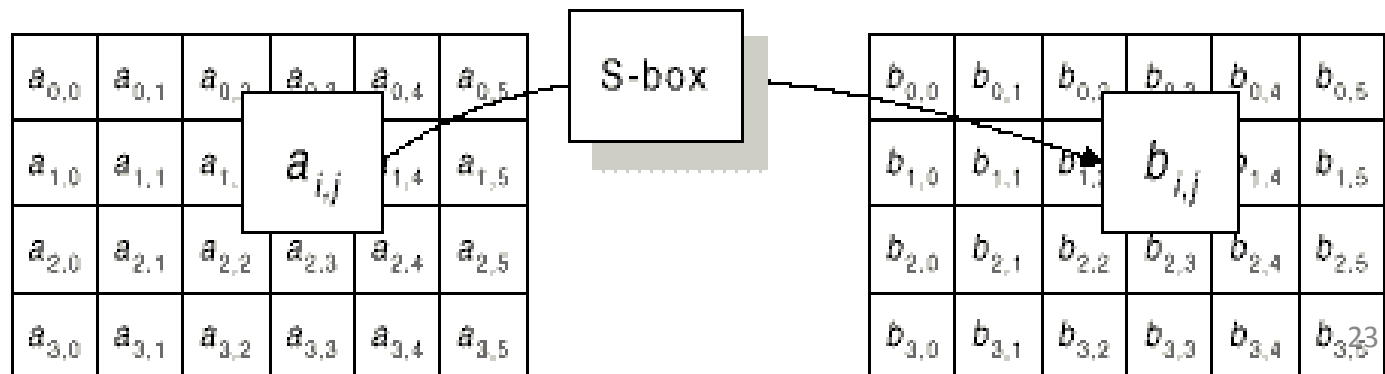
Algoritm Rijndael, SubBytes

- SubBytes on tabeli alusel teostatav teisendus, kusjuures selle asemel on võimalik teostada ka järgmiseid ekvivalentseid samme:
 - Multiplikatiivse pöördväärtuse leidmine korpuses $GF(2^8)$ (nulli jaoks on siin pöördarvuks null ise)
 - Väljundarv b' arvutatakse järgmise valemi abil

$$b'_i = b_i \oplus b_{(i+4) \bmod 8} \oplus b_{(i+5) \bmod 8} \oplus b_{(i+6) \bmod 8} \oplus b_{(i+7) \bmod 8} \oplus c_i$$

Kus b_i – on i kohal seisev bitt muutuja b jaoks, ning c_i on konstandi c i kohal seisev bitt: arv 63, kahendkoodis ehk 01100011

$$0 \leq i < 8$$

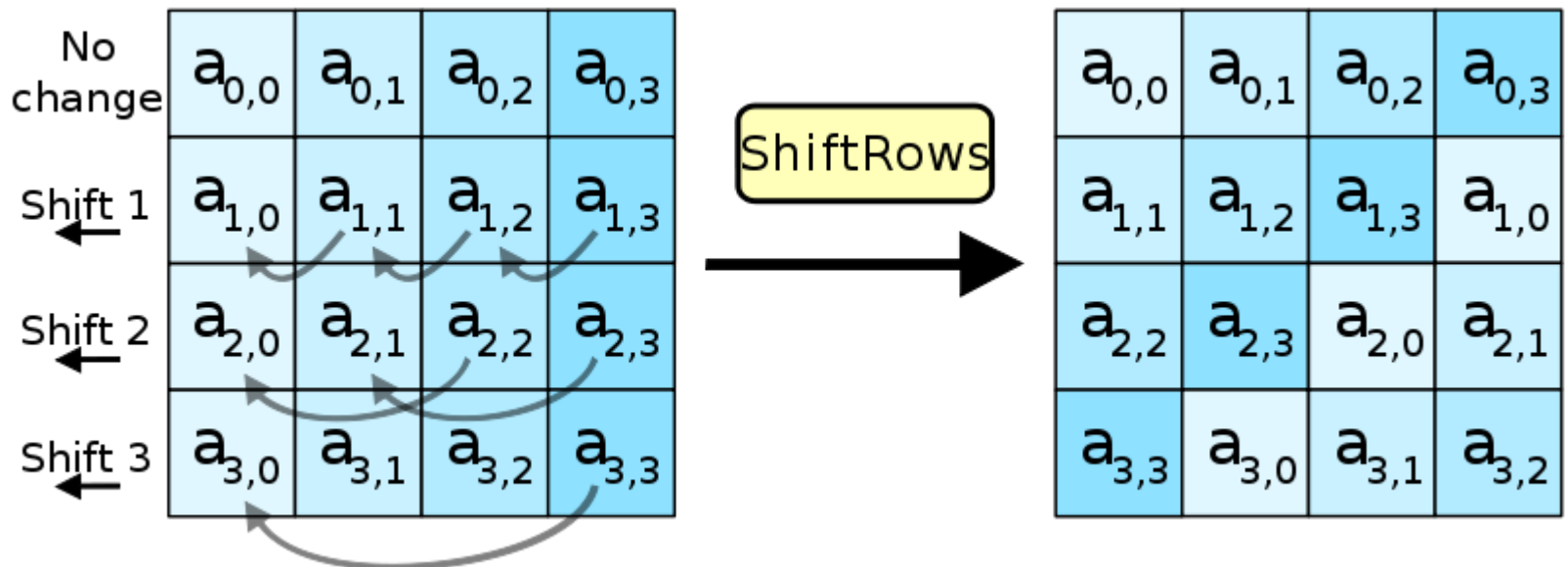
Algoritme Rijndael, SubBytes

$$b'_i = b_i \oplus b_{(i+4)\bmod 8} \oplus b_{(i+5)\bmod 8} \oplus b_{(i+6)\bmod 8} \oplus b_{(i+7)\bmod 8} \oplus c_i$$

$$\begin{pmatrix} b'_0 \\ b'_1 \\ b'_2 \\ b'_3 \\ b'_4 \\ b'_5 \\ b'_6 \\ b'_7 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 & 1 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 1 & 1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 1 & 1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & 1 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 1 & 1 & 1 & 1 \end{pmatrix} * \begin{pmatrix} b_0 \\ b_1 \\ b_2 \\ b_3 \\ b_4 \\ b_5 \\ b_6 \\ b_7 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}$$

Algoritm Rijndael, ShiftRows

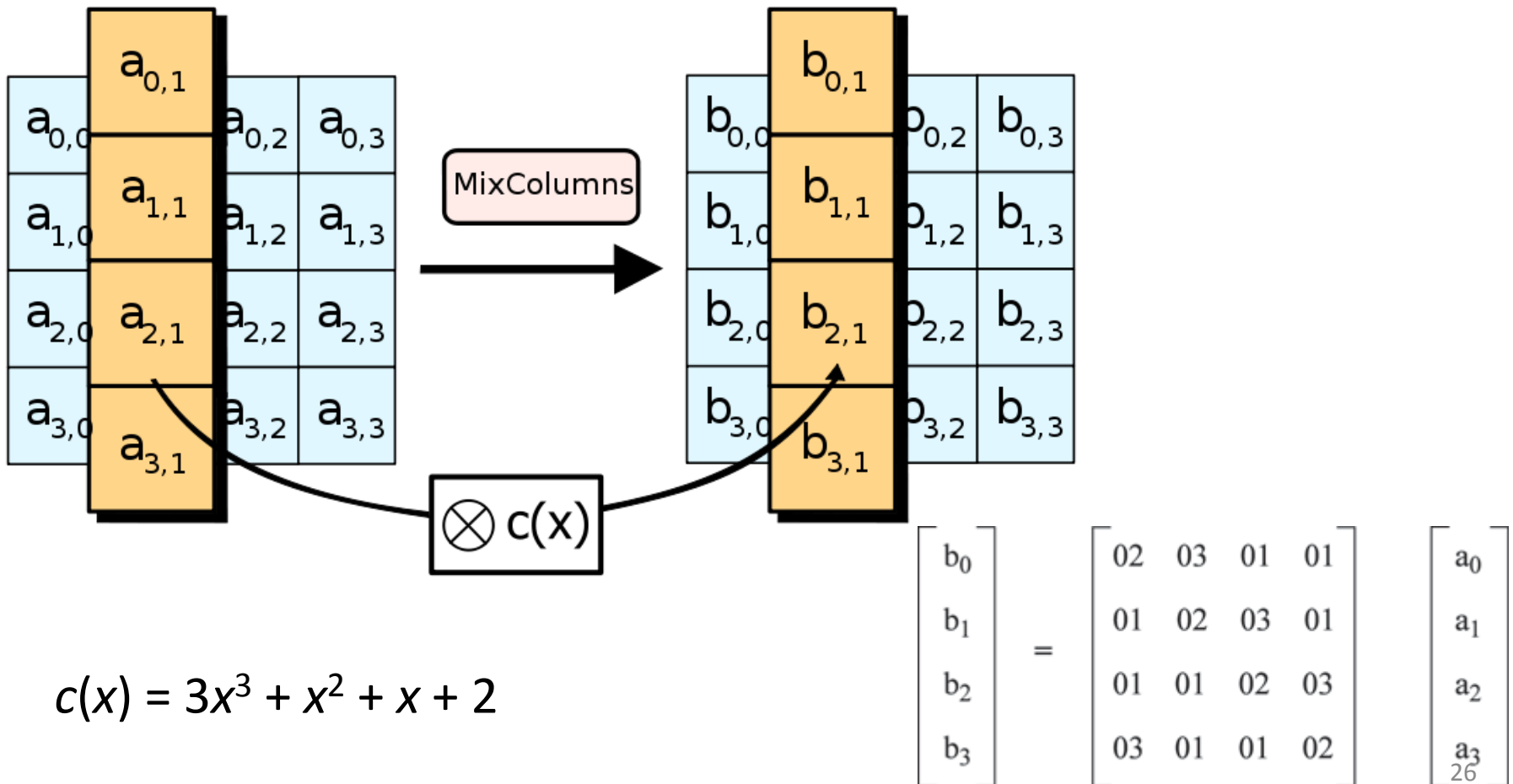
- Teisendus rea tasemel. Igal real nihutatakse vastav arv Baite. Nihutatud Baitide arv sõltub rea numbrist.

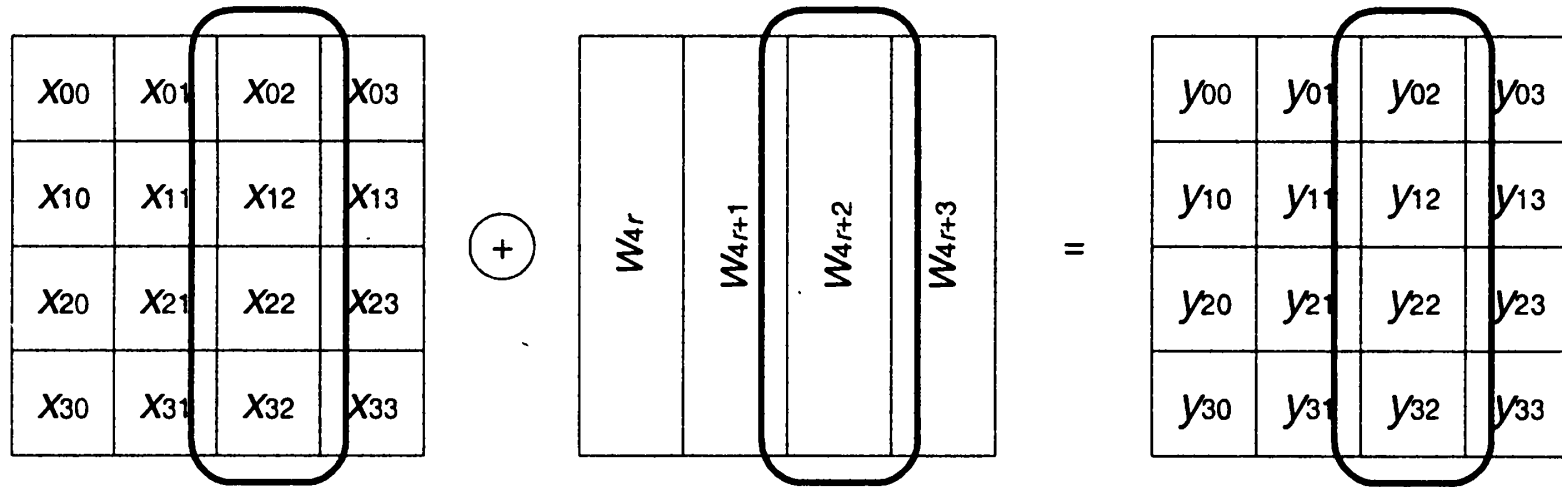
Algoritm Rijndael, MixColumns

Iga tulba neli Baiti segatakse lineaarseisenduse abil.

Korrutamise teostatakse korpuses $GF(2^8)$ mooduliga $x^4 + 1$

Algoritm Rijndael, AddRoundKey

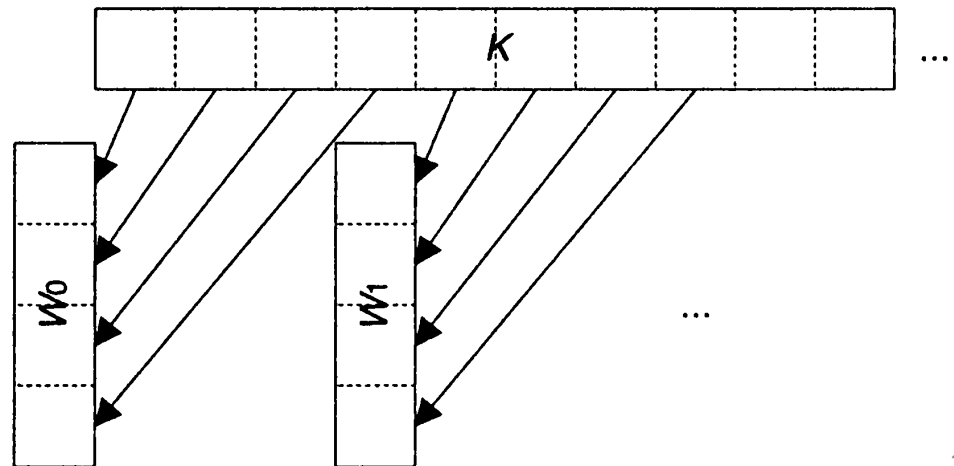

Andmete i tulba Baite pannakse kokku operatsiooniga XOR alamavõtme sõna Baitidega (iga sõna 4Baiti)
Siin i on raundi number

Enne esimest raundi teostatakse eelnevalt AddRoundKey, kasutades $W_0 \dots W_3$
Viimasel raundil ei kasutata protseduuri MixColumns.

Algoritm Rijndael, KeyExpansion

- Selle protseduuri abil saadakse esialgsest võtmest kõikide raundide alamvõtmed, ehk $4 \cdot (R+1)$ sõna (iga sõna 4 Baiti).
- Võtme laiendus koosneb kahest etapist. Esimesel initsialiseeritakse massiiv W_i . Kõigepealt kirjutatakse N_k arv sõnu (N_k on algse võtme pikkus sõnades, ehk 4, 6 või 8) massiivi W_i (kus $i=0 \dots (N_k - 1)$)

Algoritm Rijndael, KeyExpansion

- Seejärel jätkatakse W_i arvutamiseks, nüüd on i vahemikus $N_k \dots (4 * (R+1) - 1)$
 1. Initsialiseeritakse ajutine muutuja T : $T = W_{i-1}$
 2. See T modifitseeritakse järgnevalt:
 - Kui i on N_k kordne, siis $T = \text{SubWord}(\text{RotWord}(T)) \oplus RC_{i/N_k}$
 - Kui $N_k = 8$ ja $(i \bmod N_k) = 4$, siis $T = \text{SubWord}(T)$
 - Muudel juhtumitel modifitseerimist ei toimu

RC_i kujutab endast sõnu, kus kõik Baidid peale esimest on nullid, ning esimene Bait on $2^{n-1} \bmod 256$

SubWord teostab iga Baidiga teisendust tabeli abil, mis oli kirjeldatud protseduuris SubBytes

RotWord nihutab (keerab, ehk \gg) sisendsõna 1 Baidi võrra (8 bitt) vasakule

Algoritme Rijndael, KeyExpansion

```
KeyExpansion(byte key[4*Nk], word w[Nb*(Nr+1)], Nk)
begin
    word temp
    i = 0;

    while ( i < Nk)
        w[i] = word(key[4*i], key[4*i+1], key[4*i+2], key[4*i+3])
        i = i+1
    end while

    i = Nk

    while ( i < Nb * (Nr+1))
        temp = w[i-1]
        if (i mod Nk = 0)
            temp = SubWord(RotWord(temp)) xor Rcon[i/Nk]
        else if (Nk > 6 and i mod Nk = 4)
            temp = SubWord(temp)
        end if
        w[i] = w[i-Nk] xor temp
        i = i + 1
    end while
end
```

Algoritm Rijndael, Plussid ja Miinused

Plussid	Miinused
<p>Efektiivselt realiseeritav riistvaraliselt, samuti siis, kui ressursid on piiratud</p> <p>Šifreerimine ja dešifreerimine samalaadse realisatsiooniga</p> <p>On võimalik protsesside paralleelne kasutamine</p> <p>On võimalik võtme laiendamine "jooksvalt"</p>	<p>Väiksema raundide arvuga algoritmi on võimalik rünnata (Square ründega)</p> <p>On arvamusi, et raundide arv ei ole piisav (pakutakse 18 ja 24). !!! Aastal 2006 on välja töötatud rünne AES-192 vastu, milles kasutatakse 10 raundi. Selleks on vaja 2^{125} avateksti ja $2^{146,7}$ operatsioone.</p> <p>http://eprint.iacr.org/2006/451.pdf</p>